

EEN KLEINE WELDAAD

Alle verhalen

Eerste druk augustus 2023

Oorspronkelijke titel: *Collected Stories*

Oorspronkelijke uitgever: Literary Classics of the United States, Inc., New York

Om anachronismen te voorkomen zijn in de vertaling enkele termen gehandhaafd die tegenwoordig als onwenselijk worden beschouwd.

Copyright © 2009 TESS GALLAGHER

Copyright © 2023 Nederlandse vertaling: SJAAK COMMANDEUR
Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Raymond Carver

Een kleine weldaad

Alle verhalen

Vertaald door Sjaak Commandeur

Uitgeverij Van Oorschot
Amsterdam

Inhoud

Wees alsjeblijft stil, alsjeblijft (1976)

- 11 Dik
16 Buren
23 Het idee
27 Zij zijn je man niet
34 Ben jij arts?
42 De vader
44 Niemand zei er wat van
59 Vijfentwintig bunder
71 Hoezo Alaska?
84 Avondonderwijs
90 Beslag
97 Wat doe je in San Francisco?
106 De vrouw van de student
114 Verplaatst u zich eens in mij
130 Jerry en Molly en Sam
143 Waarom, lieverd?
149 De eenden
155 Wat dacht je hiervan?
163 Fietsen, spieren, sigaretten
173 Is er iets?
184 Seintjes
191 Wees alsjeblijft stil, alsjeblijft

uit *Verwoede seizoenen en andere verhalen* (1977)

- 213 Pastorale
226 Verwoede seizoenen

Waar we over praten als we over liefde praten (1981)

- 245 Willen jullie niet dansen?
251 Zoeker

- 255 Mr Coffee en Mr Fixit
258 Koepel
265 Ik kon zelfs kleinigheden zien
269 Zakken
276 Het bad
284 Zeg tegen de vrouwen dat we weg zijn
291 Na het denim
300 Zoveel water zo dicht bij huis
307 Het derde dat mijn vaders dood is geworden
319 Een ernstig gesprek
325 De rust
331 Populaire mechanica
333 Alles kleefde aan hem
339 Waar we over praten als we over liefde praten
353 Nog één ding

uit *Vuren* (1983)

- 359 De leugen
363 Het huisje
376 De dood van Harry
384 De fazant

Kathedraal (1983)

- 393 Veren
413 Chefs huis
418 Liquidering
428 De coupé
438 Een kleine weldaad
464 Vitaminen
480 Voorzichtig
492 Waar ik vandaan bel
508 De trein
516 Koorts
541 Het hoofdstel
560 Kathedraal

- uit *Waar ik vandaan bel* (1988)
- 578 Dozen
593 De beslapers van dit bed
609 Intimiteit
617 Menudo
633 Olifant
649 Koud kunstje
667 Boodschap

Overige verhalen

- 683 De haar
687 De aficionado's
693 Poseidon cum suis
695 Helderrode appels
702 *uit* De augustijner cahiers
710 Aanmaak
724 Waar wil je naar kijken?
741 Dromen
751 Vandalenwerk
764 Bel me als er wat is

Een keuze uit de essays

- 777 Mijn vaders leven
787 Schrijverschap
793 Vuren
806 Aantekening van de auteur bij *Where I'm Calling From*
- 810 *Verantwoording*

Dik

Ik zit met een sigaret achter een kop koffie bij mijn vriendin Rita en ik vertel haar erover.

Wat ik haar vertel is dit.

Het is al laat op een stille woensdag als Herb de dikke man een plaats wijst in mijn wijk.

Deze dikke man is de dikste die ik ooit gezien heb, al maakt hij een verzorgde indruk en is hij vrij goed gekleed. Alles aan hem is groot. Maar de vingers herinner ik me het best. Als ik bij het oude stel langsliep aan het tafeltje naast het zijne, valt mijn oog het eerst op die vingers. Ze lijken wel drie keer zo groot als de vingers van een normaal mens: lange, dikke roomvingers.

Ik loop mijn andere tafeltjes af, een gezelschap van vier zakenlieden, heel veeleisend, nog een gezelschap van vier personen, drie mannen en een vrouw, en dat oude stel dus. Leander heeft de dikke man zijn water ingeschonken en ik geef de dikke man alle tijd om een keus te maken voor ik op hem toe loop.

Goedenavond, zeg ik. Kan ik u van dienst zijn? zeg ik.

Rita, groot dat hij was, gróót.

Goedenavond, zegt hij. Hallo. Ja, zegt hij. Ik denk dat we nu wel kunnen bestellen, zegt hij.

Hij heeft een bepaalde manier van praten – een aparte manier, weet je niet. En hij maakt af en toe een pufgeluidje.

Ik denk dat we maar eens beginnen met een Caesar salad, zegt hij. En dan een kopje soep met wat extra brood en boter graag. De lamskoteletjes, denk ik, zegt hij. En gepofte aardappel met zure room. Het nagerecht komt straks wel. Dank u beleefd, zegt hij, en hij geeft me de kaart.

God, Rita, die vingers.

Ik loop snel naar de keuken en leg de bestelling neer bij Rudy, die er met een vies gezicht naar kijkt. Je kent Rudy. Zo is Rudy onder het werk.

Als ik de keuken uit kom, zegt Margo – heb ik je al eens over Margo verteld? Die achter Rudy aan zit? Margo zegt tegen me: Wie is die dikke vriend van je? Wat een enorme dikzak.

Kijk, dat speelt mee. Dat speelt volgens mij echt mee.

Ik maak de Caesar salad bij hem aan tafel af terwijl hij me op de vingers kijkt en intussen stukjes brood besmeert en apart legt – met maar steeds van die pufgeluidjes. Maar goed, ik sta zo stijf van de zenuwen of zoiets dat ik zijn glas water omstoot.

O, wat dom van me, zeg ik. Dat zul je altijd zien als je haast maakt. Wat dom van me, zeg ik. Is er iets op uw kleren gekomen? zeg ik. Ik zal de jongen de boel meteen laten opruimen, zeg ik.

Het geeft niet, zegt hij. Niets aan de hand, zegt hij, en hij puft. Trek het u niet aan, we vinden het niet erg, zegt hij. Hij lacht erbij en wuift wat als ik wegloop om Leander te halen, en wanneer ik terugkom om de salade op te scheppen, zie ik dat de dikke man al zijn brood en boter opheeft.

Als ik hem even later nog wat brood breng, heeft hij zijn salade ook op. Weet je hoe groot die Caesar salads zijn?

Heel vriendelijk van u, zegt hij. Het brood is heerlijk, zegt hij.

Dank u, zeg ik.

Het is echt heel lekker, zegt hij, en dat menen we. Zulk goed brood eten we niet vaak, zegt hij.

Waar komt u vandaan? vraag ik hem. Ik geloof niet dat ik u eerder gezien heb, zeg ik.

En hij is geen type dat je snel vergeet, gniffelt Rita ertussendoor.

Denver, zegt hij.

Ik ga er niet verder op in, al ben ik wel nieuwsgierig.

Uw soep komt zo, zeg ik, en ik ga kijken of ik nog iets kan doen voor mijn gezelschap van vier zakenlieden, heel veeleisend.

Als ik zijn soep opdien, zie ik dat het brood weer verdwenen is. Hij stopt net het laatste stuk brood in zijn mond.

Heus, zegt hij, we eten niet alle dagen zo, zegt hij. En hij puft. U moet het ons maar niet kwalijk nemen, zegt hij.

O, geneert u zich niet, zeg ik. Ik mag graag een man lekker zien eten, zeg ik.

Ik weet het niet, zegt hij. Zo zult u het misschien noemen, ja. En hij puft. Hij schikt het servet. Dan pakt hij zijn lepel.

God, wat is die dik! zegt Leander.

Daar kan hij niets aan doen, zeg ik, dus hou je kop.

Ik zet nog een mandje brood met boter bij hem neer. Heeft de soep gesmaakt? zeg ik.

Dank u. Jawel, zegt hij. De soep was heel lekker, zegt hij. Hij haalt het servet langs zijn lippen en drukt het even tegen zijn kin. Vindt u het hier ook zo warm of ligt het aan mij? zegt hij.

Nee, het is hier warm, zeg ik.

Dan moeten we ons jasje misschien maar uittrekken, zegt hij.

Ga gerust uw gang, zeg ik. Een mens moet zich prettig voelen, zeg ik.

Dat is een waar woord, zegt hij, dat is een heel waar woord, zegt hij.

Maar even later zie ik dat hij toch zijn jasje nog aanheeft.

Mijn gezelschappen zijn nu vertrokken en het oude stel ook. De zaak loopt leeg. Tegen de tijd dat ik de dikke man zijn koteletten en gepofte aardappel opdien, met nog meer brood en boter, zit hij er nog als enige.

Ik doe veel zure room over zijn aardappel. Ik strooi spekjes en bieslook over zijn zure room. Ik breng hem nog meer brood en boter.

Is alles naar wens? zeg ik.

Prima, zegt hij, en hij puft. Uitstekend, dank u, zegt hij, en hij puft weer.

Eet smakelijk, zeg ik. Ik licht het deksel van zijn suikerpot en kijk. Hij knikt en blijft naar me kijken tot ik wegloop.

Ik begrijp nu dat ik ergens op uit was. Ik begrijp alleen niet waarop.

Hoe is het met onze vleesboom? Hij gaat je nog een nieuw stel zolen kosten, zegt Harriet. Je kent Harriet.

Toe is er de Green Lantern Special, zeg ik tegen de dikke man, oftewel puddingcake met saus, en er is cheesecake en vanille-ijs en een ananassorbet.

We houden u toch niet op? zegt hij puffend met een bezorgde blik.

Helemaal niet, zeg ik. Natuurlijk niet, zeg ik. Neem de tijd, zeg ik. Ik zal u nog een kop koffie inschenken, dan kunt u een keus maken.

Laten we er rond voor uitkomen, zegt hij. En hij gaat verzitten. We willen graag de Special, maar een coupe vanille-ijs lijkt ons ook wel wat. Met een drupje chocoladesiroop erover graag. We zeiden al dat we honger hadden, zegt hij.

Ik loop de keuken in om zelf voor zijn nagerecht te zorgen, en Rudy zegt: Volgens Harriet heb je daar een dikke man uit het circus zitten. Is dat zo?

Rudy heeft inmiddels zijn schort afgedaan en zijn muts afgezet, als je begrijpt wat ik bedoel.

Rudy, hij is dik, zeg ik, maar daar is niet alles mee gezegd.

Rudy lacht wat.

Ze lijkt wel verkikkerd op die bolle, zegt hij.

Ik zou maar uitkijken, Rudy, zegt Joanne, die net op dat moment de keuken in komt.

Ik begin jaloers te worden, zegt Rudy tegen Joanne.

Ik zet de dikke man de Special voor en een grote kom vanille-ijs met de chocoladesiroop apart.

Dank u, zegt hij.

Heel graag gedaan, zeg ik – en ik krijg ineens een gevoel.

Nee heus, zegt hij, we hebben niet altijd zo gegeten.

Ik, ik eet en ik eet en ik kom maar niet aan, zeg ik. Ik zou graag wat aankomen, zeg ik.

Nee, zegt hij. Als we het voor het zeggen hadden, nee. Maar je hebt het niet voor het zeggen.

Dan pakt hij zijn lepel en eet.

En toen? zegt Rita, terwijl ze een sigaret van mij opsteekt en haar stoel dichterbij de tafel toe trekt. Nu begint het verhaal interessant te worden, zegt Rita.

Dit is het. Toen niks. Hij eet zijn nagerechten op, en daarna vertrekt hij en daarna gaan wij naar huis, Rudy en ik.

Wat een dikzak, zegt Rudy, en hij rekt zich uit zoals altijd wanneer hij moe is. Dan lacht hij wat en kijkt weer naar de tv.

Ik zet theewater op en ga douchen. Ik leg mijn hand in mijn zij en vraag me af wat er zou gebeuren als ik kinderen had en er zou er een zo worden, zo dik.

Ik giet het water in de pot, zet de kopjes klaar, de suikerpot, het kartonnetje melk en loop met het blad naar Rudy. Die zegt, alsof hij erover heeft zitten nadenken: Ik heb vroeger als kind ook

een dikkerd gekend, of twee dikkerds, hele erge dikkerds. Moddervet waren ze. Hoe ze heetten weet ik niet meer. Dik heette de ene, andere naam had hij niet. We noemden hem Dik, de jongen die naast me woonde. Mijn buurjongen. Die andere jongen kwam later. Hij heette Waggel. Iedereen noemde hem Waggel, behalve de onderwijzers. Dik en Waggel. Ik wou dat ik nog een foto van ze had, zegt Rudy.

Ik weet niet wat ik daarop zeggen moet, dus drinken we onze thee op, waarna ik niet veel later opsta om naar bed te gaan. Rudy staat ook op, zet de tv uit, doet de voordeur op slot en begint aan zijn knoopjes.

Ik stap in bed en ga helemaal aan de rand liggen, op mijn buik. Maar zodra hij het licht heeft uitgedaan en in bed is gestapt, begint Rudy. Ik ga op mijn rug liggen en ontspan een beetje, al is het tegen mijn zin. Maar wat denk je? Als hij op me komt liggen, heb ik ineens het gevoel dat ik dik ben. Ik heb het gevoel dat ik vreselijk dik ben, zo dik dat Rudy een nietig gevalletje is, hier amper bij aanwezig.

Gek verhaal is dit, zegt Rita; ik merk wel dat ze niet weet wat ze ermee aan moet.

Ik voel me terneergeslagen. Maar daar begin ik tegen haar niet over. Ik heb haar al te veel verteld.

Ze zit daar in afwachting, met haar fijne vingertjes plukjes haar opfrunnikend.

In afwachting waarvan? zou ik willen weten.

Het is augustus.

Mijn leven gaat veranderen. Ik voel het.

Buren

Bill en Arlene Miller waren een gelukkig paar. Maar soms hadden ze het gevoel dat zij als enigen uit hun omgeving op een bepaalde manier waren overgeslagen, in die zin dat Bill was blijven steken in zijn boekhouderswerk en Arlene in een secretaressebaan. Ze praatten er wel eens over, vooral met het leven van hun overburen, Harriet en Jim Stone, als contrast. De Millers hadden de indruk dat de Stones een voller, kleuriger leven leidden. De Stones gingen almaar uit eten of kregen gasten of waren ergens in het land op reis in verband met Jims werk.

De Stones woonden in de flat tegenover de Millers. Jim werkte als vertegenwoordiger bij een groothandel in machineonderdelen en wist dikwijls een korte vakantie aan zijn zakenreizen vast te knopen, en bij deze gelegenheid zouden de Stones tien dagen wegblijven: eerst gingen ze naar Cheyenne en daarna door naar familie in St. Louis. De Millers zouden zolang op het huis van de Stones passen, Kitty voeren en de planten water geven.

Bill en Jim gaven elkaar bij de auto een hand. Harriet en Arlene hielden elkaar vast bij de ellebogen en kusten elkaar vluchtig op de lippen.

‘Veel plezier,’ zei Bill tegen Harriet.

‘Zal wel lukken,’ zei Harriet. ‘Jullie ook veel plezier met z’n tweetjes.’

Arlene knikte.

Jim knipoogde naar haar. ‘Tot ziens, Arlene. Pas je goed op mannie?’

‘Doe ik,’ zei Arlene.

‘Veel plezier,’ zei Bill.

‘Reken maar,’ zei Jim, en hij gaf Bill zachtjes een peut tegen zijn arm. ‘En nogmaals bedankt, hè, jongens.’

De Stones zwaaiden toen ze wegreden en de Millers zwaaiden terug.

‘Gingen wij daar maar,’ zei Bill.

‘God weet hoe wij aan vakantie toe zijn,’ zei Arlene. Ze pakte zijn arm en legde die om haar middel toen ze de trap op liepen naar hun flat.

Na het eten zei Arlene: ‘Denk erom. Kitty krijgt de eerste avond leversmaak.’ Ze stond in de deuropening naar de keuken en vouwde het handgemaakte tafelkleed op dat Harriet een jaar geleden voor haar had gekocht in Santa Fe.

Bill haalde diep adem toen hij de flat van de Stones binnenging. Het was er al bedompt en de lucht had vaag iets zoets. Op de zonneklok boven de televisie was het halfnegen. Hij herinnerde zich de dag dat Harriet, thuisgekomen met die klok, de gang was overgestoken om hem aan Arlene te laten zien, de koperen kast in haar armen wiegend en ertegen pratend door het zijdepapier alsof het een zuigeling was.

Kitty wreef met haar kopje langs zijn pantoffels en ging toen op haar zij liggen maar sprong snel overeind toen Bill doorliep naar de keuken en een blikje koos uit de stapel op het blinkende aanrecht. Hij liet de poes kieskauwend achter bij haar voer en stapte op de badkamer af. Hij bekeek zichzelf in de spiegel en deed toen zijn ogen dicht en keek toen nog eens. Hij maakte het medicijnkastje open. Hij zag een doosje pillen staan en las wat erop stond – *Harriet Stone. Eenmaal daags volgens voorschrift* – en liet het in zijn zak glijden. Hij ging terug naar de keuken, vulde de gieter en liep de kamer weer in. Klaar met water geven zette hij de gieter op het kleed en maakte de drankkast open. Hij pakte achter uit de kast de fles Chivas Regal. Hij nam twee slokken uit de fles, veegde zijn lippen af aan zijn mouw en zette de fles terug.

Kitty lag op de bank te slapen. Na de lichten te hebben uitgedaan sloot en controleerde hij langzaam de deur. Hij had het gevoel dat hij iets had laten liggen.

‘Waar bleef je zo lang?’ zei Arlene. Ze zat met haar benen onder zich opgetrokken televisie te kijken.

‘Hoezo? Beetje met Kitty gespeeld,’ zei hij, en hij ging naast haar zitten en legde een hand om haar borsten.

‘Zullen we naar bed gaan, schat?’ zei hij.